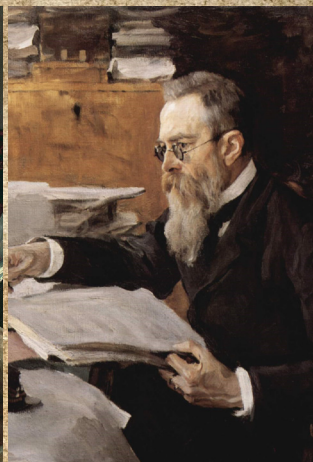
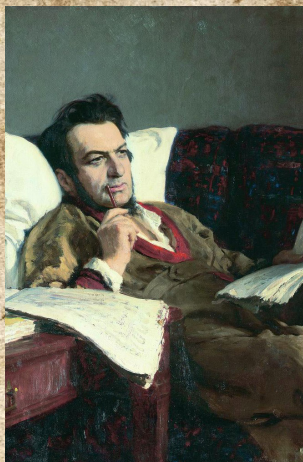

РОССИЙСКИЙ ЦЕНТР НАУКИ И КУЛЬТУРЫ ПРЕДСТАВЛЯЕТ

CENTRUL RUS DE ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ PREZINTĂ

Великие композиторы России

Mari compozitori ai Rusiei

București - 2018

Mari compozitori ai Rusiei

Muzica clasică este de neconceput fără operele compozitorilor ruși. Rusia, o țară măreață, cu un popor talentat și cu o moștenire culturală autentică, s-a numărat întotdeauna printre „locomotivele” de seamă ale progresului și artei universale, incluzând aici și muzica. Școala rusă de formare a compozitorilor, a cărei tradiție a fost continuată de școala sovietică și cea contemporană, s-a făcut cunoscută în secolul XIX datorită compozitorilor care au îmbinat arta muzicală europeană cu melodiile populare rusești, împletind formele europene cu spiritul rusesc.

Marii compozitori sovietici și ruși sunt Glinka, Borodin, Musorgski, Ceaikovski, Rimski-Korsakov. Despre fiecare dintre aceste personalități celebre se pot spune multe, unii dintre ei au avut destine tragice. Însă, în această trecere în revistă, încercăm să vă oferim doar o scurtă descriere a vieții și operelor lor.

Содержание Cuprins

Александр Алябьев Aleksandr Aliabiev	3	Александр Глазунов Alexandr Glazunov	12
Михаил Глинка Mihail Glinka	4	Сергей Рахманинов Serghei Rahmaninov	13
Александр Бородин Alexandr Borodin	5	Игорь Стравинский Igor Stravinski	14
Модест Мусоргский Modest Mussorgski	6	Сергей Прокофьев Serghei Prokofiev	15
Пётр Чайковский Petr Ceaikovaski	7	Дмитрий Шостакович Dmitri Șostakovici	16
Николай Римский Корсаков Nikolai RimskiKorsakov	8	Георгий Свиридов Gheorgi Sviridov	17
Александр Даргомыжский Alexandr Dargomîjski	9	Тихон Хренников Tihon Hrennikov	18
Александр Скрябин Alexandr Skriabin	10	Родион Щедрин Rodion Șcedrin	19
Милий Балакирев Mili Balakirev	11		

АЛЕКСАНДР АЛЕКСАНДРОВИЧ АЛЯБЬЕВ

ALEKSANDR ALIABIEV

(1787- 1851)

Există compozitori care i-au câștigat gloria din compunerea unei singure lucrări.

În această situație se află și Aliabiev, autorul binecunoscutei romanțe "Solovei" („Privighetoarea”) pe versurile lui Delvig. Această romanță interpretată astăzi pretutindeni, căreia îi sunt dedicate versuri și povestiri, se găsește sub diferite forme în concertele lui Glinka, A. Dubuque, F. Liszt, A. Vieuxtemps, iar numărul adaptărilor sale nesemnate este foarte mare. Totuși, Aliabiev a mai lăsat o moștenire semnificativă: 6 opere, un balet, un vodevil, muzică pentru spectacole, simfonie, uverturi, compoziții pentru orchestră de instrumente de suflat, pentru coruri, creații instrumentale de cameră, mai mult de 180 de romanțe și cântece populare.

Multe dintre aceste compoziții au fost puse în scenă în timpul vieții compozitorului și au avut un real succes, cu toate că nu au fost publicate decât câteva romanțe, câteva piese pentru pian și melodrama "Prizonierul din Caucaz" după A. Pușkin.

Soarta lui Aliabiev a fost dramatică. Timp de mulți ani acesta a fost rupt de viața muzicală a capitalelor, a trăit și a murit sub povara grea a acuzației nedrepte de crimă, care i-a distrus viața în pragul vârstei de 40 de ani. Războiul patriotic (Campania lui Napoleon în Rusia) din anul 1812 a trecut interesul muzical pe plan secund. Aliabiev s-a înrolat voluntar în armată, a luptat alături de legendarul poet și husar Denis Davîdov, a fost rănit în luptă, i-au fost acordate două distincții și o medalie.

În mod ciudat, Aliabiev a fost acuzat de moartea acestuia, iar după trei ani de judecată a fost trimis în Siberia. În exil Aliabiev a organizat un cor cu care susținea concerte. Mergând dintr-un loc în altul, își nota cântece tradiționale ale popoarelor caucaziene, bașkire, kîrgîze, turkmene, tătare, folosind tonalitatea și intonația acestora în romanțele sale.

A compus muzică până și la închisoare: aflându-se sub cercetare, a creat unul dintre cele mai bune cvartete ale sale, cu variații pe tema "Solovei", în ritm lent, precum și baletul "Toba Fermecată", care s-a jucat mulți ani pe scenele teatrului rus. În anii '40 ai secolului XIX Aliabiev devine apropiatul lui N. Ogarev. În romanțele create pe versurile acestuia, "Kabak", "Izba", "Straja satească" se aud motivele temei inechității sociale, anticipând căutările lui A. Dargomijski și M. Musorgski.

Curios acest dar al sensibilității sufletești; potrivit dorinței multor inimi ele bat în același ton cu melodiile lui Aliabiev...În ele se regăsesc o mare varietate de observații mentale, un Foileton de muzică pentru descifrarea inimilor contemporanilor săi.

B. Asafiev.

МИХАИЛ ИВАНОВИЧ ГЛИНКА

MIHAIL GLINKA

(1804-1857)

Mihail Ivanovici Glinka este fondatorul muzicii clasice rusești și primul compozitor național care a avut succes la nivel mondial. Operele sale, bazate pe tradiții vechi de secole din muzica populară rusească, au adus un aport deosebit în arta muzicală a Rusiei.

S-a născut în regiunea Smolensk și a studiat la Sankt Petersburg. Formarea concepției despre lume și a ideilor principale, care se vor regăsi în opera lui Mihail Glinka, au fost facilitate de comunicarea directă cu personalități precum A.S. Pușkin, V.A. Jukovski, A.S. Griboedov, A.A. Delvig. Impulsul creativ al operei sale a fost accentuat de o călătorie îndelungată prin Europa, la începutul anilor 1830, de întâlnirile sale cu o serie de compozitori de seamă ai vremii: V. Bellini, G. Donizetti, F. Mendelssohn și, mai târziu, cu G. Berlioz și Giacomo Meyerbeer.

Succesul a venit după lansarea operei „Ivan Susanin” („Viața pentru țară”, 1836), primite cu entuziasm de către toți. Pentru prima dată în istoria muzicii au fost reunite, în aceeași creație muzicală, arta corului rusec și conceptul simfonic european. Susanin, a cărui imagine întrunește cele mai bune trăsături ale eroului național, a devenit eroul unei epopei muzicale. V.F. Odoevski a caracterizat opera drept „un nou element cu care începe o nouă perioadă, perioada muzicii ruse.”

Cea de a doua creație a lui Glinka este opera epică „Ruslan și Ludmila” (1842), realizată în contextul morții lui Pușkin, precum și în condițiile dificile de trai ale compozitorului. Datorită caracterului ei complet novator, opera a fost primită în mod foarte diferit de către spectatori și autorități. M.I. Glinka a trecut prin încercări grele. În perioada imediat următoare el a călătorit foarte mult, trăind când în Rusia, când în străinătate, fără a înceta să compună. În anii '90 „Cântecul Patriotic” al lui Mihail Ivanovici Glinka a devenit imnul de stat al Federației Ruse.

Interesant de știut: *Mihail Ivanovici Glinka nu avea o stare de sănătate foarte bună, dar, în ciuda acestui lucru, era ager și știa foarte bine geografie și, probabil, dacă nu ar fi fost compozitor, ar fi fost un călător neobosit. Cunoștea 6 limbi străine, inclusiv persana.*

Citat despre M.I. Glinka:

*„La fel cum esența stejarului se află în ghindă, întreaga școală simfonică rusă este cuprinsă în fantezia simfonică Kamarinskaia”
(P.I. Ceaikovski)*

АЛЕКСАНДР ПОРФИРЬЕВИЧ БОРОДИН

ALEXANDR BORODIN

(1833-1887)

Alexandr Porfirievici Borodin a fost unul dintre marii compozitori ruși din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și, pe lângă vocația de compozitor, el a fost un om de știință, doctor în chimie, profesor, având chiar și talent literar.

Borodin s-a născut la Sankt-Petersburg. Încă din copilărie, toți cei din jur i-au remarcat activitatea, pasiunea și abilitățile în diverse domenii, în primul rând în muzică și chimie.

Borodin este un compozitor autodidact, el nu a avut profesori de muzică, toate realizările sale în acest domeniu s-au datorat eforturilor sale de a stăpâni tehnicile compoziției muzicale. Formarea lui A. P. Borodin ca muzician a fost influențată de creațiile lui Glinka (ca, de altfel, majoritatea compozitorilor ruși ai sec. al XIX-lea).

La începutul anului 1860, două evenimente îl impulsionează în creația sa artistică: o cunoaște și se căsătorește cu talentata pianistă E. C. Protopopova și se alătură, după ce îl întâlnește pe pianistul, dirijorul și compozitorul rus M. A. Balakirev, cercului compozitorilor ruși, cunoscut drept „Grupul celor 5”. Între anii 1870-1880, A.

P. Borodin a călătorit intens și a făcut turul Europei și al Americii, întâlnindu-se cu toți marii muzicieni ai epocii, renumele său a crescut, el devenind unul dintre cei mai cunoscuți și faimoși compozitori ruși din Europa sfârșitului secolului al XIX-lea.

Locul central în creația lui A. P. Borodin este ocupat de opera „Cneazul Igor” (1869-1890), model de epopee muzicală națională, eroică, pe care nu a reușit să o termine (au finalizat-o prietenii săi, A. A. Glazunov și N. A. Rimsky-Korsakov). În „Cneazul Igor”, pe fondul impunătoarelor evenimente istorice se regăsește ideea principală, care străbate întreaga creație a compozitorului, respectiv curajul, liniștea, noblețea spirituală a eroilor ruși și puterea întregului popor rus, manifestată în apărarea patriei. Chiar dacă A. P. Borodin a lăsat un număr relativ mic de opere, opera sa este foarte variată, el fiind considerat unul dintre creatorii de muzică simfonică, care a influențat mai multe generații de compozitori ruși și străini.

CITAT DESPRE A. P. BORODIN:
„Talentul lui Borodin este la fel de puternic și de uimitor, atât în lucrările sale simfonice, cât și în opere sau romane. Cele mai importante calități ale sale sunt puterea urieșească și amploarea, avântul și impetuoșitatea, combinate cu o uimitoare pasiune, sensibilitate și frumusețe”.

V.V. Stasov

Un fapt interesant: de numele lui Borodin se leagă reacția chimică a sărurilor de argint cu halogenii, care produce hidrocarburi halogenate, o reacție chimică pe care el a cercetat-o încă din anul 1861.

МОДЕСТ ПЕТРОВИЧ МУСОРГСКИЙ

MODEST MUSORGSKI

(1839-1881)

Modest Petrovici Musorgski este unul dintre cei mai străluciți compozitori ruși ai secolului al XIX-lea, membru al „Grupului celor cinci”. Creația novatoare a lui Musorgski a depășit cu mult perioada în care a fost desăvârșită. El s-a născut în gubernia Pskov. Ca mulți alți oameni talentați, el a demonstrat, încă din copilărie abilități pentru muzică; a studiat la Sankt-Petersburg și s-a dedicat carierei militare, conform tradiției familiei. Evenimentul decisiv, care a arătat că Musorgski nu era făcut pentru serviciul militar, ci pentru muzică, a fost întâlnirea sa cu M. Balakirev și aderarea la „Grupul celor cinci”.

Musorgski este un mare compozitor, pentru că, în lucrările sale grandioase opera „Boris Godunov” și „Hovanșcina” el surprinde muzical niște repere dramatice ale istoriei ruse, dezvăluind inovații radicale, necunoscute până atunci în muzica rusă, arătând caracterul unic al poporului rus.

Aceste opere, puse în scenă atât de către autor, cât și de alți compozitori, se numără printre cele mai interpretate opere rusești în lume. O altă lucrare remarcabilă este ciclul de piese pentru pian, „Tablouri dintr-o expoziție”; arabescurile pline de culoare și inventivitate sunt pătrunse de tema refren a specificului rusesc și de credința ortodoxă.

În viața lui Musorgski s-au succedat toate, și grandoarea, și tragedia; însă el a păstrat întotdeauna o puritate spirituală și un altruism autentic. Ultimii ani au fost dificili, respingerea operei sale muzicale de către contemporanii lui, singurătatea, dependența de alcool, ceea ce a contribuit la dispariția sa timpurie la numai 42 de ani. A lăsat în urmă puține lucrări, dintre care unele au fost finalizate de către alți compozitori.

CITAT DIN MUSORGSKI: „*Sunetele vocii umane, ca manifestări externe ale gândirii și sentimentelor, ar trebui să devină, fără exagerare și violență, o muzică adevărată, corectă și, în același timp, una artistică, foarte artistică.*”

CITAT DESPRE MUSORGSKI: „*Autenticul rusesc răsună în toată creația lui Musorgski*” (N. Roerich).

Un fapt interesant: la sfârșitul vieții, Musorgski, sub presiunea „prietenilor” Stasov și Rimski-Korsakov, a renunțat la drepturile de autor asupra operelor sale și i le-a transferat folcloristului, cântărețului și pedagogului Tertius Filippov.

ПЁТР ИЛЬИЧ ЧАЙКОВСКИЙ

PIOTR CEAIKOVSKI

(1840-1893)

Piotr Ilici Ceaikovski, poate cel mai mare compozitor rus al secolului al XIX-lea, a ridicat pe culmi nebănuite arta muzicală rusă. Este unul dintre cei mai importanți compozitori ai muzicii clasice mondiale.

Originar din gubernia Viatka, Ceaikovski i-a arătat încă din copilărie capacitățile sale muzicale, deși primele studii superioare și activitatea au fost în domeniul juridic. Ceaikovski este unul dintre primii compozitori ruși profesioniști, a studiat teoria și compoziția la noul Conservator din Sankt Petersburg. Ceaikovski a fost considerat un compozitor „occidental”, în opoziție cu muzicienii reuniți în „Grupul celor 5”, cu care, totuși, a avut relații bune de creație și prietenie. Cu toate acestea, muzica sa este la fel de pătrunsă de spiritul rusesc, el reușind să îmbine moștenirea simfonică occidentală a lui Mozart, Beethoven și Schumann cu tradițiile ruse ale lui Mihail Glinka.

Compozitorul a dus o viață foarte activă: a fost pedagog, dirijor, critic, personalitate publică, a lucrat în cele două capitale ale Rusiei, a avut turnee în Europa și America. Ceaikovski era un om destul de instabil din punct de vedere emoțional, fiind cuprins când de entuziasm, când de deznădejde sau apatie, având un temperament impulsiv, cu accese de furie violentă, iar aceste stări emoționale se schimbau des. Era o persoană foarte sociabilă, care aspira mereu la singurătate.

E greu de spus care este cea mai bună creație muzicală a lui Ceaikovski. El are câteva lucrări, egale ca importanță, în aproape toate genurile muzicale: operă, balet, simfonie, muzică de cameră. Conținutul muzicii lui Ceaikovski este universal: are o melodicitate inegalabilă, cuprinde imagini ale vieții și morții, ale iubirii, naturii și copilăriei, muzica lui dezvăluie opere ale literaturii ruse și reflectă procese profunde ale vieții spirituale.

CITATE ALE COMPOZITORULUI:

„Eu sunt un artist care poate și trebuie să aducă onoare țării sale. Simt o mare putere artistică, nu am făcut nici o zecime din ceea ce pot face. Și vreau să o fac din toată inima mea.”

„Viața are farmec doar atunci când constă dintr-o succesiune de bucurii și înfrustrări, ca o luptă dintre bine și rău, între lumini și umbre, într-un cuvânt – o unitate în diversitate.”

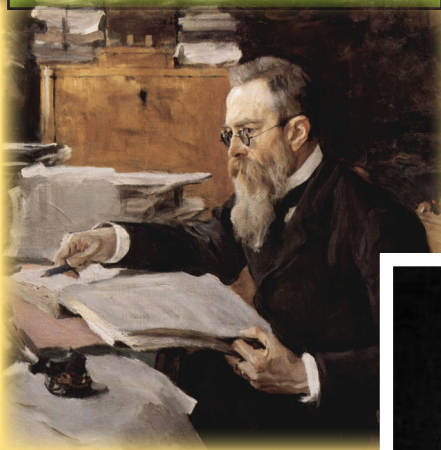
„Un mare talent necesită multă sânguinătate.”

CITAT DESPRE COMPOZITOR:

„Îl respect atât de mult, încât sunt gata să fac zi și noapte gardă de onoare la casa unde locuiește Piotr Ilici.” (Cehov)

Interesant: Universitatea din Cambridge l-a onorat pe Ceaikovski cu titlul de doctor în muzică, din oficiu, fără susținerea unei teze. Academia de Arte Frumoase din Paris l-a ales membru corespondent.

**НИКОЛАЙ АНДРЕЕВИЧ
РИМСКИЙ-КОРСАКОВ
NIKOLAI RIMSKI-KORSAKOV
(1844-1908)**

Talentatul compozitor rus Nikolai Rimski-Korsakov a avut o contribuție majoră la constituirea patrimoniului muzical național. Opera sa muzicală cultivă frumusețea eternă a creației, încântarea în fața miracolului atotcuprinzător al vieții, comuniunea cu natura.

S-a născut în gubernia Novgorod. Respectând tradițiile de familie a devenit ofițer naval și, în această calitate, a călătorit mult, vizitând numeroase țări din Europa și cele două Americi. Educația muzicală a primit-o de la mama sa, apoi a luat lecții particulare cu renumitul pianist rus F. Canille. M. Balakirev, organizatorul "Grupul celor cinci" l-a introdus pe Rimski-Korsakov în comunitatea muzicală și ia influențat opera.

Locul central în moștenirea muzicală lăsată de Rimski-Korsakov îl ocupă cele 15 lucrări care demonstrează marea diversitate de gen, soluții stilistice, dramatice, compoziționale – toate purtând însă amprenta distinctivă a compozitorului, unde cu toată bogăția părților orchestrale – dominant este rolul liniilor vocale melodice. În creația lui se disting două direcții principale: prima este istoria Rusiei, cea de a doua lumea basmelor și a epopeilor, pentru care i-a câștigat porecla de „povestitor“.

În plus față de activitatea sa în domeniul creației muzicale, Rimski-Korsakov este cunoscut și ca publicist, care a adunat colecții de cântece populare, pentru care a manifestat întotdeauna un mare interes, remarcându-se, de asemenea, prin faptul că a finalizat unele dintre lucrările prietenilor

Dargomîjski, Mussărgski și Borodin. Rimski-Korsakov a fost fondatorul unei școli de compozitori: în calitate de profesor și conducător al Conservatorului din Sankt-Petersburg el format circa două sute de tineri compozitori, dirijori, muzicologi, printre care Prokofiev și Stravinski.

CITAT DESPRE COMPOZITOR:

"Rimski-Korsakov a fost un om foarte pătruns de specificul rus și un compozitor foarte rus. Cred că această esență a sa, rusă, nativă, fondul său profund folcloric rusesc, ar trebui să fie în mod special apreciate astăzi".

АЛЕКСАНДР НИКОЛАЕВИЧ СКРЯБИН
ALEXANDR SKRIABIN
(1872 - 1915)

Compozitorul și pianistul rus Alexandr Nikolaevici Skriabin este una dintre cele mai strălucite personalități ale culturii muzicale rusești și internaționale. Opera sa originală și profund poetică se remarcă prin inovație, pe fondul apariției mai multor tendințe noi în artă, legate de schimbările din societate de la începutul secolului al XX-lea.

S-a născut la Moscova, mama lui a murit devreme, iar tatăl său nu a putut acorda atenție fiului său, deoarece fusese numit ambasador în Persia. Skriabin a fost crescut de mătușă și de bunic și, încă din copilărie, s-a remarcat prin talentul lui muzical.

La început, a studiat în cadrul Corpului de Cadeți, apoi a luat lecții particulare de pian și, după terminarea studiilor la Corpul de Cadeți, a intrat la Conservatorul din Moscova, avându-l coleg pe Rakhmaninov.

După ce a absolvit Conservatorul, Skriabin s-a dedicat în întregime muzicii: în cariera sa de compozitor și pianist, a fost în nenumărate turnee prin Europa și Rusia, petrecând mult timp în străinătate.

Perioada de vârf a creației sale muzicale se situează în perioada 1903-1908, când a compus „Simfonia a III-a” („Poemul divin”), poemul simfonic „Extazul”, poemele simfonice „Tragic” și „Satanic”, Sonatele a IV-a și a V-a, precum și alte lucrări. Poemul „Extazul”, alcătuit din mai multe teme simbol, a concentrat ideile creative ale lui Skriabin și reprezintă capodopera sa, care armonizează dragostea compozitorului pentru puterea unei orchestre mari cu sunetul liric și aerisit al instrumentelor solo.

O altă capodoperă a lui Skriabin este „Prometeu”, în care autorul i-a înnoit limbajul armonic, detașându-se de sistemul tonal tradițional; pentru prima dată în istoria interpretării lucrărilor muzicale, această lucrare era însoțită de culoare, însă, din motive tehnice, premiera s-a desfășurat fără efecte luminoase.

Ultima lucrare a sa, neterminată, „Misteria”, ni-l dezvăluie pe Skriabin ca pe un visător, un romantic, un filosof, care se adresează întregii omeniri, pentru a-l inspira să creeze o nouă ordine fantastică a lumii, într-o comuniune a Spiritului universal cu materia.

Citat din Skriabin: „Vreau să le spun [oamenilor] că nu au... nimic la ce să se aștepte în plus de la viață, față de ceea ce ei înșiși pot crea... Vreau să le spun să nu se întristeze, pentru că nu e nicio pierdere. Să nu se teamă de disperare, căci aceasta poate da naștere unui adevărat triumf. Puternic este cel care a încercat gustul disperării și a învins-o.”

CITAT DESPRE SKRIABIN: „Creația lui Skriabin este chiar epoca sa, exprimată în sunete. Însă atunci când tranzitoriul, temporarul, trecătorul își găsește expresia în opera unui mare artist, acesta devine o valoare constantă și atemporală.”
G. Plehanov

Александр Сергеевич Даргомыжский

Alexandr Dargomîjski

(1813-1869)

Dargomîjski a primit o educație largă și variată încă de acasă, unde la loc de cînte erau poezia, teatrul și muzica. Încăpinația sa către muzică s-a manifestat încă de timpuriu, însă nu a fost susținută de profesorul său, A. Danilevski. O schimbare profundă în viața lui a avut loc după întâlnirea sa cu marele compozitor Glinka.

„Aceeși educație, aceeași dragoste pentru artă, ne-au adus în acel moment mai aproape unul de celălalt... Ne-am întâlnit și de în dată ne-a legat o prietenie sinceră...

o Timp de 22 de ani am fost în cele mai apropiate și prietenești relații”, scria Dargomîjski în scrierile sale autobiografice.

Dargomîjski a manifestat încă din primele lucrări o mare independență artistică. Îl atrăgeau imaginile „celor umiliți și insultați”, propunîndu-i să recreeze o mare varietate de personaje umane în muzică, cărora să le dăruiască simpatia și compasiunea sa.

Toate acestea l-au influențat în alegerea primului subiect de operă. În 1839, Dargomîjski a încheiat lucrul la opera „Esmeralda” al cărui libret este o adaptare după romanul francez „Notre Dame de Paris” de V. Hugo. Premiera a avut loc abia în 1848 și „acești opt ani de așteptare zadarnică” scria Dargomîjski „au zăcut ca o povară grea peste toate activitățile mele artistice”.

Un rol important în creația lui Dargomîjski l-a avut călătoria sa în străinătate la sfârșitul anului 1844 (Berlin, Bruxelles, Viena, Paris). Principalul rezultat a fost nevoia irezistibilă de a „scrie în limba rusă”. „Rusalka” la care Dargomîjski a lucrat cu întreruperi între anii 1845 1855, a deschis o nouă direcție în opera rusă. Este o dramă lirică, psihologică și socială, cele mai remarcabile pagini ale sale fiind scenele detaliate ale ansamblului, în care caracterele complexe ale omului intră în relații extrem de controversate și se dezvăluie cu o mare putere tragică.

Dargomîjski a întrepins o nouă călătorie peste hotare, publicul stăin considerîndu-l un important reprezentant al culturii muzicale rusești.

În anii '60 se dezvoltă cercul intereselor creative ale compozitorului. Apar compozițiile simfonice „Baba Iaga” (1862), „Cazacioc” (1864), „Fantezia finlandeză” (1867), ideea reformei genului operei devenind din ce în ce mai puternică. Realizarea acestei idei s-a concretizat în opera „Oaspetele de piatră”, fiind cea mai radicală și cea mai consistentă întruchipare a principiului artistic. Dargomîjski nu a reușit să-i termine opera și, conform ultimei sale dorințe, aceasta a fost terminată de César Antonovici Cuî și Nikolai Rimski-Korsakov. „Grupul celor 5” a apreciat mult această lucrare. Stasov a scris despre aceasta ca fiind „o opera neobișnuită, care iese din toate tiparele și exemplele”, iar pe Dargomîjski l-a considerat un compozitor „de o extraordinară noutate și putere... caractere umane sincere, de mare profunzime, cu adevărat shakespeareiene și pușkiniene”.

Nu intenționez să reduc muzica la distracție. Vreau ca sunetul să exprime direct cuvîntul. Vreau adevărul. A. Dargomîjski

Милий Алексеевич Балакирев
Mili Balakirev
(1837-1910)

O însemnătate crucială pentru cariera lui Balakirev a avut-o A. Ufibîșev, diplomat și totodată bun cunoscător al muzicii, autor al biografiei în trei volume a lui W. A. Mozart. Casa acestuia, unde se aduna intelectualitatea și se organizau concerte, a devenit pentru Balakirev o adevărată școală de formare artistică.

Deși admis în anul 1853 ca student la Facultatea de Matematică a Universității din Kazan, Balakirev renunță la aceasta după numai un an, pentru a se dedica în exclusivitate muzicii.

Remarcînd succesul extraordinar al lui Balakirev, Ufibîșev îl aduce la St. Petersburg și îl prezintă marelui compozitor M. Glinka.

La St. Petersburg, Balakirev dobîndește cu repeziciune renumele unui mare pianist și continuă să compună. Înzestrat cu un talent generos, cu o dorință nestăvilită de cunoaștere, neobosit în munca sa, Balakirev își dorea noi succese. Astfel că atunci când destinul său muzical îl va aduce în preajma lui César Cui, a lui Musorgski iar mai târziu a lui N. Rimski-Korsakov și A. Borodin, Balakirev a constituit și a condus acest mic colectiv de muzicieni care au intrat în istoria muzicii sub numele de "Grupul celor 5" sau "Cercul lui Balakirev".

Toate lucrările au fost compuse la adunările cercului. Balakirev făcea corecturi și dădea îndrumări: "...în calitate de critic, în special din punct de vedere tehnic, era absolut excepțional", scria despre el Rimski-Korsakov.

Până la acea dată Balakirev însuși compusese 20 de romanțe, printre care capodoperele "Vino cu mine", "Cântecul lui Selim" (ambele în anul 1858), "Cântecul Peștișorului de aur" (1860). Toate aceste romanțele au fost publicate și au primit înalta apreciere a lui A. Serov: "...Culori proaspete și puternice în gama muzicii ruse". De asemenea, Balakirev a mai scris piese pentru pian și a lucrat la cîteva simfonii.

În anul 1866 a fost publicată lucrarea lui Balakirev „Culegere de cântece populare rusești”, lucrare căreia Balakiev i-a dedicat câțiva ani.

Deodată totul s-a schimbat: eșecurile urmăreau unul după altul, indisciplina financiară l-au dus la limita sărăciei, fiind totodată obligat și să își întrețină sora mai mică după moartea tatălui. Nu îi mai rămân posibilități nici pentru a compune. Ajungând la disperare, compozitorului are gânduri de sinucidere.

În primăvara lui 1883 i se publică noi piese, în principal pentru pian, noi redactări (Uvertură pe tema marșului spaniol, poemul simfonic "Rusia"). La mijlocul anilor '90 ai secolului al XIX-lea compune 10 romanțe. Balakirev compune extrem de încet. Astfel că prima simfonie, începută în anii '60 ai secolului XIX-lea a fost încheiată abia după 30 de ani (în 1897); pentru cel de-al doilea concert de pian compozitorul a scris doar două părți (concertul a fost încheiat de S. Liapunov), iar lucrul la cea de a doua simfonie s-a întins pe 8 ani (1900-1908).

Balakirev a fost un editor muzical excepțional: toate compozițiile timpurii ale lui Musorgski, Borodin, și Rimski-Korsakov au trecut prin mâinile sale. A pregătit pentru tipar partiturile ambelor opere ale lui Glinka (împreună cu Rimski-Korsakov). Balakirev a trăit o viață plină de evenimente în care a avut parte și de începuturi artistice excepționale și de lovituri tragice, însă se poate spune că a avut o carieră muzicală de adevărat inovator.

Fiecare nouă descoperire era pentru el o plăcere autentică, și i-a purtat cu sine, dintr-un impuls fierbinte, pe toți camarazii săi.

V. Stasov

АЛЕКСАНДР КОНСТАНТИНОВИЧ ГЛАЗУНОВ

ALEXANDR GLAZUNOV

(1865-1936)

Chiar dacă nu sînt de o importanță deosebită, partea interesantă și caracteristică a creației lui Glazunov o reprezintă cântecele sale solo instrumentale, îndeosebi pentru pian. Alături de genuri familiare de miniaturi romantice instrumentale, precum preludiul, improvizația, nocturna, valsul, mazurca, întâlnim și alte genuri mai ample pe plan compozițional: sonate, temele cu variațiuni.

Specificul partituri de pian al lui Glazunov este firescul, cu adaos de eleganță și strălucire, deși suferă oarecum de o anumită monotonie și, uneori, poartă amprenta unei frumuseți ușor superficiale, specifice muzicii de cameră. Înclinația către ornamente luxuriante, către coloratura complexă a fiecărei idei muzicale, după cum observa Balakirev, împovărează uneori interpretarea, conferindu-i un caracter ușor exagerat. Acest mic defect se simte mai ales în suita sa tinerească "Sașa" (1882-1883).

Ulterior, compozițiile sale de pian devin mai simple și mai uniforme, dar nu sunt eliberate pe deplin de densitatea sonoră excesivă și de suprasaturație.

Partea cea mai valoroasă a moștenirii pianului lui Glazunov constă în patru lucrări majore scrise în perioada 1899-1901: Preludiul și Fuga în re minor, Variații în fa diez minor și două sonate (și bemol minor și mi minor).

Judecând după remarca dintr-o scrisoare adresată lui Belev din 23 iunie 1902 "Nu mi-a fost gîndul la cea de-a treia Sonată în tot acest timp "Glazunov intenționa să scrie încă o sonată de pian, însă acest plan nu a putut fi dus pînă la capăt. Dintre cele cîteva opusuri pentru pian create după cea de-a doua Sonată, cele mai interesante sunt cele patru preludii și fugi datînd din perioada anilor 1918-1919. Cu excepția celei de-a patra (pe cinci voci), toate celelalte fugi au cîte două teme, ceea ce le oferă caracteristici de contrast intern. În fuga Do diez minor ne atrage atenția asemănarea intonațiilor inițiale cu tema fugii lui Bach compusă în aceeași cheie din primul volum al "Clavirului bine temperat". Marele preludiu și fuga în Mi minor (1926), compuse cu binecunoscutul talent al lui Glazunov, oarecum seacă și rațională, a fost ultima sa piesă de pian.

Precizia logică și raționalitatea construcției, utilizarea activă a polifoniei – sunt calități fără de care ne-ar fi imposibil să ni-l imaginăm pe compozitorul Glazunov. Aceste trăsături, în diferite alte variante stilistice, au devenit cele mai importante repere ale muzicii secolului XX.

V. Stasov l-a numit pe Glazunov „Un Samson rus“. Într-adevăr, numai un erou ca Glazunov putea fi capabil să afirme legătura inseparabilă dintre clasicii ruși și muzica sovietică în devenire, deoarece Glazunov chiar a realizat acest lucru.

Glazunov a creat o lume de fericire, veselie, pace, zbor, extaz, reverie și mult, mult mai mult, un sentiment de fericire, întotdeauna clar și profund, întotdeauna neobișnuit de generos, înaripat...

A. Lunacearski

Сергей Васильевич РАХМАНИНОВ
Serghei Rahmaninov
(1873-1943)

Serghei Vasilievici Rahmaninov este unul dintre cei mai mari compozitori ai începutului secolului al XX-lea, un pianist și un dirijor talentat. Imaginea artistică a lui Rahmaninov compozitor este adesea definită de epitetul „cel mai rus dintre compozitori”, această scurtă descriere subliniind meritele sale. El a unit tradițiile muzicale ale școlilor de compozitori din Moscova și Petersburg și a creat un stil propriu, care îl evidențiază într-un mod aparte în cultura muzicală universală.

S-a născut în gubernia Novgorod și a început să studieze muzica de la 4 ani, sub îndrumarea mamei sale. A învățat la Conservatorul din Sankt-Petersburg, după 3 ani de studiu s-a transferat la Conservatorul din Moscova, pe care l-a absolvit cu medalia de aur.

A devenit cunoscut ca dirijor și pianist, a compus și muzică. Premiera Simfoniei I-a de la Petersburg a fost un eșec, urmat de o criză artistică a compozitorului, din care Rahmaninov a ieșit la începutul anilor 1900 cu un stil deja format, care reunea cântecele bisericești rusești, romantismul european pe cale de dispariție, neoclasicismul și impresionismul modern, toate acestea impregnate cu un puternic simbolism. În această perioadă, el compune cele mai importante creații ale sale, printre care concertele pentru pian nr. 2 și nr. 3, Simfonia a II-a și compoziția sa preferată, poemul „Clopotul” pentru cor, soliști și orchestră.

În anul 1917, Rahmaninov a fost nevoit să părăsească țara împreună cu familia și să se stabilească în SUA. Ulterior, timp de aproape 10 ani nu a mai compus nimic, însă mergea în multe turnee prin America și Europa, fiind declarat unul dintre cei mai mari pianiști ai epocii, precum și unul dintre cei mai buni dirijori. Chiar dacă ducea o viață foarte activă, Rahmaninov a rămas un suflet rănit și neîncrezător în propriile puteri, care aspira către înstrăinare și chiar singurătate, evitând atenția publicului curios. Își iubea patria și chiar îi era dor de ea, se gândea, câteodată, dacă nu cumva a făcut o greșală plecând din țară.

CITATELE LUI S. V. RAHMANINOV:

„Mă simt ca o fantomă care bântuie o lume străină.”

„Cea mai mare calitate a oricărei arte este sinceritatea ei.”

CITATE DESPRE S. V. RAHMANINOV:

„Rahmaninov a fost creat din oțel și aur: oțelul, în mâinile lui, iar aurul în inimă. Nu pot să mă gândesc la el fără să plâng. Nu numai că mă închinam în fața marelui artist, ci iubeam și omul din el.” (I. Hoffman)

„Muzica lui Rahmaninov este ca un ocean. Valurile sale muzicale încep așa, departe de orizont, te înalță atât de sus și te coboară atât de încet... încât simți acea Putere și Respirație.” (A. Koncealovski)

Interesant: în timpul Marelui Războiu pentru Apărarea Patriei, Rahmaninov a susținut câteva concerte caritabile, iar banii obținuți i-a trimis fondului Armatei Roșii, pentru ca aceasta să poată lupta împotriva invaziei germano naziste.

ИГОРЬ ФЁДОРОВИЧ СТРАВИНСКИЙ
IGOR STRAVINSKI
(1882-1971)

Igor Feodorovici Stravinski a fost unul dintre cei mai remarcabili compozitori ai lumii din secolul al XX-lea, un lider al neoclasicismului. Stravinski a devenit „oglinda” epocii muzicale, în opera sa reflectându-se o multitudine de stiluri și de clasificări care se întrepătrund și se modifică în mod constant.

S-a născut aproape de Sankt Petersburg și a studiat la Facultatea de Drept a Universității din Sankt Petersburg, a studiat pe cont propriu disciplinele muzicale, a urmat cursurile private ale școlii N. A. Rimski-Korsakov, singura școală de compozitori pe care a frecventat-o și mulțumită căreia și-a perfecționat tehnica de compozitor. Și-a început formarea profesională relativ târziu, însă ascensiunea sa a fost rapidă. Seria celor trei spectacole de balet, „Pasărea de Foc” (1910), „Petrușka” (1911) și „Le Sacré du Printemps” (1913) l-a propulsat instantaneu în rândurile compozitorilor de prim rang.

În anul 1914, din câte se pare, a părăsit Rusia aproape definitiv (în anul 1962 a fost în turneu în URSS). Stravinski a fost un cosmopolit, nevoit să se mute de mai multe ori din țara în care locuia: Rusia, Elveția, Franța, în final stabilindu-se definitiv în SUA. Opera sa se împarte în trei perioade: perioada „rusă”, perioada „neoclasică” și perioada „dodecafonismului” american.

Ultima operă a lui Stravinski, care s-a bucurat de succes, „Recviem” („Zaupokoinâe pesnopenia”, 1966) este rezultatul experienței artistice a compozitorului, devenind o reprezentare autentică a operei maestrului.

În opera lui Stravinski se evidențiază o trăsătură unică, irepetabilitatea. Nu degeaba Stravinski a fost numit „compozitorul celor o mie și unu de stiluri”, care aduce modificări permanente genurilor, stilurilor și direcțiilor temelor sale. Fiecare reprezentație a sa este unică, însă compozitorul s-a îndreptat constant către construcții în care era vizibilă influența rusească, în care se regăseau acorduri rusești.

CITAT AL LUI I.F. STRAVINSKI: „*Toată viața am vorbit rusește, graiul mi-e rusesc. Poate că acest lucru nu se vede imediat în muzica mea, dar este esența acesteia, este în natura ei.*”

CITAT DESPRE I. F. STRAVINSKI:

„*Stravinski este compozitorul rus autentic... Spiritul rus este indestructibil în inima acestui talent adevărat, măreț și versatil, născut pe pământ rusesc și fiind profund legat de acesta...*” D. Șostakoviici

Interesant de știut:

Pe când se afla la New York, Stravinski a luat un taxi și a citit cu uimire pe ecusonul șoferului propriul său nume de familie.

Nu cumva sunteți rudă cu compozitorul?, îl întrebă el pe șofer.

E vreun compozitor cu acest nume de familie?, spuse, surprins, șoferul. – Este prima dată când aud asta. Pe mine nu mă cheamă Stravinski; Stravinski este numele șoferului pe care îl înlocuiesc eu astăzi. Numele meu n-are nimic de a face cu muzica ... Pe mine mă cheamă Rossini...

СЕРГЕЙ СЕРГЕЕВИЧ ПРОКОФЬЕВ
SERGHEI PROKOFIEV
(1891-1953)

Serghei Sergheevici Prokofiev este unul dintre cei mai mari compozitori rușii ai secolului al XX-lea, pianist, dirijor.

S-a născut în regiunea Donețk și, din copilărie, a manifestat un talent pentru muzică. Prokofiev poate fi considerat unul dintre puținii „copiii minune” ai muzicii ruse (dacă nu chiar singurul). A început să compună de la vârsta de 5 ani, iar la 9 ani a compus două opere (desigur, sunt lucrări imature, însă ele arată dorința de a crea), apoi, la vârsta de 13 ani, a susținut cu succes examenele de admitere la Conservatorul din Sankt Petersburg, printre profesorii săi numărându-se și N. A. Rimski-Korsakov. Începutul carierei sale a provocat o furtună de critici și o respingere totală a stilului său personal, unul fundamental antiromantic și extrem de modern, paradoxul constând în faptul că, prin renunțarea la canoanele academice, structura compozițiilor sale a rămas conformă principiilor clasice, devenind, ulterior, un argument descurajant pentru scepticismul negativist modern.

De la începutul carierei sale, Prokofiev a participat la foarte multe turnee. În 1918 a avut un turneu internațional, cu spectacole inclusiv în URSS; s-a întors în țară în anul 1936.

Însă țara natală se schimbase, iar creativitatea „liberă” a lui Prokofiev a trebuit să cedeze noilor realități și cerințe. Talentul lui Prokofiev a înflorit cu o nouă vigoare. Compune opere, balet, muzică de film, o muzică ce degajă durere și o voință puternică, este extrem de precisă, cu imagini și idei noi. Prokofiev a pus bazele muzicii clasice și ale operei sovietice. În 1948, aproape simultan, au avut loc trei evenimente tragice: întâi, bănuită de spionaj, prima sa soție, de origine spaniolă, a fost arestată și deportată în lagăr; ulterior, a fost emisă Rezoluția Biroului Politic al Comitetului Central, în care Prokofiev, Șostakovici și alții au fost acuzați de „formalism”; în final, starea de sănătate a compozitorului s-a deteriorat mult, iar el s-a retras la „dacea” lui din suburbie și, practic, nu a mai părăsit-o, însă a continuat să compună.

Unele dintre cele mai strălucite lucrări ale perioadei sovietice au fost operele „Război și pace”, „Povestea unui adevărat om”, operele de balet „Romeo și Julieta” și „Cenușăreasa”, care au devenit un nou standard al muzicii de balet mondiale; oratoriul „Gardianul păcii”, muzica pentru filmele „Alexandr Nevski” și „Ivan cel Groaznic”, Simfoniile a V-a, a VI-a și a VII-a, precum și numeroase compoziții pentru pian.

Lucrările lui Prokofiev impresionează prin versatilitate și prin multitudinea de teme, prin originalitatea gândirii sale muzicale; prospețimea și autenticitatea lucrărilor sale au format o întreagă epocă a culturii muzicale universale a secolului al XX-lea și au avut o influență puternică asupra multor compozitori sovietici și străini.

CITATELE LUI S. S. PROKOFIEV

„Poate artistul să stea departe de viață? Eu am convingerea că un compozitor, la fel ca și un poet, sculptor, pictor, este chemat în slujba omului, a poporului... El este, mai presus de toate, obligat să fie cetățean în arta sa, să glorifice viața umană și să îl conducă pe om spre un viitor mai luminos...”

„Eu sunt expresia vieții care îmi dă puterea de a rezista tuturor celor nespirtuale.”

ГЕОРГИЙ ВАСИЛЬЕВИЧ СВИРИДОВ
GHEORGHI SVIRIDOV
(1915-1998)

Arta lui Sviridov se deosebește printr-o armonie aparte, printr-o aspirație impetuoasă spre bine și adevăr și în același timp prin caracterul său tragic, care apare datorită faptului că autorul percepe și resimte adânc mărgea și dramatismul epocii în care a trăit. Elev al lui D. Șostakovič, care a făcut studiile la Conservatorul din Leningrad (1936-1941), un cunosător fin al poeziei și picturii, el însuși având un mare talent poetic, s-a născut într-un orașel din Kursk numit Fatej. Toemai aceste pietre de temelie ale culturii muzicale rusești, cântecul popular și arta spirituală – care au trăit în memoria muzicală a artistului încă din copilărie, au devenit pilonul de sprijin al maestrului în perioada de creație. Data la care a luat ființă arta lui Sviridov poate fi definită cu exactitate: din vară până în decembrie 1935, la nici 20 de ani, viitorul maestru a compus un ciclu de romane după versurile lui Pușkin, ciclu care astăzi este foarte cunoscut („Apropiindu-se de Ijor”, „Drumul de iarnă”, „Prăbuindu-se pădurea...”, „Către dădacă” și altele) – o operă ce se află în rândul operelor muzicale clasice din URSS, deschizând șirul capodoperelor lui Sviridov.

Desigur, au urmat ani buni de studiu, război, îmbunătățirea tehnicii, până la stăpânirea desăvârșită a măiestriei. Sviridov a atins apogeul în planul creativității și al independenței ca artist la granița dintre anii 40-50, când a descoperit genul său de poem ciclic vocal și când a apărut marea sa temă epică (poetul și patria). După prima operă de acest gen („Țara părinților”, pe versurile lui A. Isaakiana – 1950), au urmat Căntece pe versurile lui Robert Burns (1950), oratoriile „Poemul în memoria lui Esenin” (1956) și „Patetica” (pe versurile lui V. Maiakovski – 1959). În opera lui Sviridov, însă, cea mai importantă componentă este formată din opere vocale (căntecele, romanele, ciclurile vocale, cantate, oratoriile, operele pentru cor). Nu numai că a „cântat” versurile lui Maiakovski (pe lângă oratoriu, a avut și scindarea muzicală „Poveste despre covrigi și o babă care nu recunoaște republici”), ale lui B. Pasternak (cantata „Ninge”), proza lui Gogol (corul „Despre tinerețea pierdută”), dar a și modernizat muzical și stilistic melodia contemporană. Opera sa vorbește despre toată Rusia, cuprinzând trecutul, prezentul și viitorul țării. Arta corală a lui Sviridov se bazează pe surse precum imnuri ortodoxe spirituale și folclor rusesc, include în orbita generalizării sale limba intonațională a discursului revoluționar, a marșului și a discursului oratoric, adică materialul muzical al secolului XX din Rusia, iar pe baza acestuia se dezvoltă un fenomen nou de o așa putere și frumusețe, spiritualitate și profunzime, care ridică arta corală a timpului nostru la un nivel nou.

...În vremurile tulburi apar personalități cu naturi artistice deosebit de armonioase, care întruchipează cea mai înaltă aspirație a omului, aspirație la armonia interioară a iinței umane în antiteză cu haosul lumii... Această armonie a lumii interioare este legată de înțelegerea și resimțirea tragediei vieții, dar în același timp depășește această tragedie. Aspirație către armonia interioară, conștientizarea a rolului important al omului – iată cum sună acum Pușkin pentru mine.

G. Sviridov

ДМИТРИЙ ДМИТРИЕВИЧ ШОСТАКОВИЧ

DMITRI ȘOSTAKOVICI
(1906 -1975)

Dmitri Dmitrievici Șostakovici este unul dintre cei mai importanți și mai interpretați compozitori din lume, influența lui asupra muzicii clasice contemporane fiind colosală. Creația lui reprezintă exprimarea sinceră a dramei interioare a omenirii și letopisețul evenimentelor grele ale secolului al XX-lea, în care dramele personale se întrepătrund cu cele ale omului și cele ale omenirii, cu destinul propriei țări.

S-a născut în Sankt-Petersburg, primele ore de muzică le a primit de la mama lui, a absolvit Conservatorul din Petersburg. La examenul de admitere la Conservator, rectorul Aleksandr Glazunov l-a comparat cu Mozart – într-atât de mult i-a impresionat pe toți cu memoria lui muzicală, cu auzul său fin, dar și cu talentul lui de compozitor.

La începutul anilor 20, la terminarea conservatorului, Șostakovici deja avea un bagaj de creații proprii și ajunsese în rândul celor mai buni compozitori din țară.

Șostakovici i-a dobândit renumele mondial după câștigarea primului Concurs Internațional dedicat lui Chopin în 1927.

Până la punerea în scenă a opere sale „Lady Macbeth din districtul Mțensk”, Șostakovici a creat ca un artist liber, avangardist, experimentând stiluri și genuri. Critica dură a acestei opere din 1936 și represiunea din 1937 au pus bazele viitoarei lupte interioare a lui Șostakovici pentru aspirația lui de a-i exprima părerile cu propriile puteri în condițiile în care statul dicta direcțiile în artă. În creația sa, politica și arta sunt strâns legate, el a fost și laudat, și persecutat de către autorități, a ocupat funcții înalte și a fost concediat ușor, a fost premiat, însă s-a aflat și în pericol de a fi arestat, atât el, cât și apropiații lui.

Fiind un om maleabil, inteligent și delicat el i-a găsit modul de exprimare a principiilor artistice în simfonii, unde putea vorbi cât se poate de liber posibil despre adevărurile vremii. Din toată creația vastă a lui Șostakovici, simfoniile (15 lucrări) ocupă locul central, cele mai cunoscute fiind simfoniile 5, 7, 8, 10 și 15, care au devenit apogeul muzicii simfonice sovietice. În muzica camerală, descoperim un Șostakovici cu totul diferit.

Deși Șostakovici a fost un compozitor „de casă” și practic nu a călătorit niciodată în străinătate, muzica lui se răspândea repede în lume și era interpretată de către cei mai buni dirijori. Talentul lui Șostakovici este imens; este nevoie încă de timp pentru o înțelegere completă a acestui fenomen.

CITAT DIN D. D. ȘOSTAKOVICI:
„Muzica adevărată poate exprima doar sentimente umaniste, doar ideile umaniste importante.”

ТИХОН НИКОЛАЕВИЧ ХРЕННИКОВ
ТИХОН HRENNIKOV
(1913-2007)

„Visul meu dintotdeauna a fost muzica”. Acest vis a prins contur în copilărie, pe când viitorul compozitor locuia cu părinții și cu numeroșii săi frați și surori în Eleț (el a fost ultimul dintre cei zece copii ai familiei). De-abia în Moscova, în anul 1929, a început să studieze muzica la nivel profesionist, la Academia de Muzică „Gnesin”, fondată de M. Gnesin și G.Litinski. Ulterior, Hrennikov a urmat și cursurile Conservatorului din Moscova, mai exact lecțiile de compoziție ale lui V. Șebalin (1932-36) și de pian ale lui H. Neuhaus. Student fiind la vremea aceea, Hrennikov a compus „Primul concert de pian” (1933) și „Prima simfonie” (1935), bucurându-se de aprecieri foarte înalte atât din partea ascultătorilor amatori, cât și din partea compozitorilor profesioniști. „Tristețe, bucurie, nechez și fericire”, acestea sunt cuvintele cu care însuși compozitorul ia descris capodopera.

Acest debut decisiv a devenit trăsătura de bază a muzicii sale, care păstrează veșnic sentimentul unui spirit tânăr. Debutul lui Hrennikov, compozitorul de teatru, a avut loc la Teatrul de Copii din Moscova, sub îndrumarea Nataliei Sats (piesa „Mic”, 1934), însă s-a bucurat de un adevărat succes odată cu punerea în scenă a comediei lui W. Shakespeare „Mult zgomot pentru nimic” (1936) la Teatrul E. Vahtangov, a cărei muzică a fost compusă de el.

Elementul de bază al stilului muzical al compozitorului a fost melodicitatea, iar teatralitatea a ocupat un rol definitoriu în principiile evoluției sale din punct de vedere muzical. De exemplu, la baza coloanei sonore a spectacolului „Mult zgomot pentru nimic” au stat opera de comedie „Mult zgomot din cauza... inimilor” și baletul „Iubire pentru iubire” (1982); coloana sonoră a spectacolului „O dată ca niciodată”.

Unul din cele mai reprezentative genuri muzicale ale lui Hrennikov este comedia muzicală. Cât se poate de evident, având în vedere faptul că artistului îi plac gluma, umorul, intră cu ușurință în situații comice, improvizează cu dibăcie ca și când ar propune tuturor să se bucure de farmecul veseliei și să adopte regulile jocurilor. Cu toate acestea, compozitorul atinge și teme care nu au legătură cu comedia. Astfel, libretul operetei „O sută de draci și o fată” (1963) este inspirat din diverse materiale din viața sectanților fanatici religioși. Tema operetei „Vițelul de aur” (după romanul cu același nume, scris de I. Ilf și E. Petrov) se află în strânsă legătură cu problemele acute cu care ne confruntăm în prezent. A compus trei simfonii, trei concerte de pian, două concerte de vioară și două concerte de violoncel.

Începând cu anul 1957, el a devenit primul secretar al conducerii Uniunii Compozitorilor din URSS. Pe lângă vasta sa activitate socială, Hrennikov a și predat la Conservatorul din Moscova vreme de mai mulți ani (începând cu 1961).

În ultimele decenii ale vieții sale, Hrennikov i-a expus părerile negative cu privire la liderii perestroikăi și la destrămarea Uniunii Sovietice: „Aici s-a săvârșit un act de trădare din partea conducătorilor noștri. Consider aceasta un act de trădare a partidului și un act de trădare a poporului de către Gorbaciov și acoliților săi, care au meșterit atent atacul asupra artei sovietice.”

РОДИОН КОНСТАНТИНОВИЧ ЩЕДРИН

RODION ȘCEDRIN

(1932 -

Șcedrin s-a născut într-o familie de muzicieni. Acasă, muzica răsună pretutindeni. Anii adolescenței s-au suprapus cu greaua încercare a războiului. Copil fiind, a fugit de două ori de acasă ca să ajungă pe front. Șcedrin i-a adus aminte mai târziu de război; suferința s-a reflectat în muzica sa, în cea de a doua simfonie (1965), în corurile pe versuri de A. Tvardovski în memoria fratelui său căzut pe front (1968), în "Poetoria" (pe versuri de A. Voznesenski), un concert original pentru poet, în interpretarea unei voci feminine, cu un ansamblu coral și o orchestră simfonică.

În anul 1945, tânărul de numai 12 ani a fost trimis la Școala de Cor de curând deschisă. În ciclul următor a fost admis la Conservatorul din Moscova, unde Șcedrin a studiat la două facultăți în același timp: compoziție, cu I. Șaporin și în clasa de pian a lui I. Flier. Cu un an înainte de a absolvi a scris primul său concert pentru pian (1954).

Autorul de 22 de ani a îndrăznit să cuprindă în variațiunile concertului său două motive preluate din strigăturile cîntate specifice folclorului rusesc (ceastușki) „Răsună balalaica” și renumita "Semionovna", dezvoltându-le cu succes în serii de variațiuni.

La începutul carierei sale Șcedrin a cochetat cu diferite domenii muzicale precum baletul după P. Erșov "Căluțul Cocosat" (1955) și Prima Simfonie (1958), Suita de cameră pentru 20 de viori, harpe, acordeoane și 2 contrabasuri (1961) și opera "Nu doar iubire" (1961), Cantata satirică "Byurokratiada" (1963) și concertul de orchestră, "Ozornie ceastușki" (1963), muzică pentru spectacole de scenă și pentru filme. Marșul vesel din filmul "Înălțimea" a devenit imediat bestseller muzical.

În 1966 compozitorul începe lucrul la cea de a doua sa operă. Această lucrare "Suflete moarte" - scene de operă după N. Gogol, - a durat zece ani, împreună cu realizarea propriului libret (aici a intervenit talentul literar al lui Șcedrin). Comunitatea muzicală internațională l-a apreciat imediat și fără echivoc drept un mare inovator.

"Polifonia este o metodă a existenței întrucât existența modernă a devenit polifonică". Acest gând al compozitorului confirmă practica. Lucrând la "Suflete moarte", a creat în paralel și baletul "Carmensuite" și "Anna Karenina", al treilea concert pentru pian, Caiet de practică polifonic din 25 de preludii, al doilea volum din 24 de preludii și fugi, "Paetoria" și alte compoziții.

Când publicul din Moscova a făcut cunoștință pentru prima dată cu "Oferta muzicală" (1983), reacția la noua muzică a lui Șcedrin a fost asemănătoare exploziei unei bombe. Criticile pro și contra nu au încetat multă vreme. Compozitorul nădăjduia o construcție ideală, pornind de la aforismul "stil telegrafic", care părea să se fi transformat într-o nouă dimensiune artistică. Compoziția sa pentru orgă, 3 flauturi, 3 fagoți și 3 tromboane durează mai mult de 2 ore. Iar aceasta, potrivit intenției autorului nu este altceva decât o „conversație”.

În vara anului 1984, într-unul dintre concertele ediției Festivalului Muzical Internațional de la Moscova a fost interpretată în premieră "Autoportretul", o variație a lui Șcedrin pentru orchestră simfonică mare. "Autoportretul" se bazează pe firul multor altor compoziții ale sale.

Vă așteptăm la Centrul Rus de Știință și Cultura la București

Adresa: Bulevardul Lascăr Catargiu 50, sector 1

Tel: 031 425 44 86

Fax: 031 425 45 60

email: secretariatccr@mail.ru

<http://rou.rs.gov.ru/>

<https://www.facebook.com/CentrulrusdestiintasiculturaBucuresti>

Redactori: Dumitru Pahom, Serghei Vîrsta

**Traducatori: Serghei Vîrsta, Chițu Ionuț, Ioana Dascalu, Tatiana Bernevec,
Laura Ionela, Anda Ionescu, Crina Hrini, Nicoleta Moraru**

Tehnoredactare: Cherednik Anastasia